

Izhaja
10., 20. in zadnjega
dné vsacega meseca.

Naročnina
stane 1 gld. na leto.

Posamne številke
po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise

pošiljajte uredništvu

»Glasnik«

Cesta v Mestni Log 4

Oglasila

delavcev, ki nimajo dela,
ali delodajalcev, ki
iščejo delavcev, se vspre-
jemajo zastoj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 34.

V Ljubljani, 10. decembra 1899.

Letnik V.

Kršč. socij. delavski shod na Dunaju.

Plot, izza katerega se je za avstrijsko krščansko-socijalno delavstvo raznih narodov radi jezikovnih razlik onemogočevalo z raznimi »ljubeznjivostmi« skupno delo na socijalnem polju, je končno vsaj deloma na tleh. A ne samo to! Veleznačilno je, da so malo trenotkov po tem dejanju delavcev tudi zastopniki krščanskega meščanstva pozdravljali — novo dobo. Delavstvo, ki najbolj trpi ob sedanjih malo socijalnih razmerah, je pokazalo dobro voljo, da prične skupno krščansko-socijalno akcijo v pravem pomenu tega načela. Slovenska krščansko-socijalna organizacija je bila, ki je šla na Dunaj ter s svojim nastopom ob navzočnosti »izvrševalnega odbora krščansko-socijalnega delavstva«, ki je bil izvoljen že pred dvema leti od nemških krščanskih socijalcev, ne da bi vsaj pičico storil tega, kar bi bila naloga takega odbora, pokazala to-le svoje mnenje: »Tako ne gre naprej! Treba je ožjega združenja, a ne samo v teoriji. Krščanstvo združuje nas vse. Tedaj, ko ste izvolili odbor, niso bili Slovenci poleg. Danes smo prišli, ko polaga račun. Morda ni storil radi tega ničesar, ker se nismo poznali, ker niste morda vedeli za slovanske organizacije. Ker nas krščanstvo združuje vse, hočemo, da nas združuje tudi veliko socijalno delo!«

V nedeljo 3. dec. se je zbralo v stari magistratni dvorani 118 (ne 18, kakor je »Slovenec« prvič poročal), delegatov, ki so

zastopali 30.000 org. delavcev. Predsednikom je bil izvoljen Dunajčan Emil P a n o š. Poročilo izvrševalnega odbora je pokazalo, da je bil zelo teoretičen. No, končno je premagalo mnenje, da je samoizpoved odbora, v čegar imenu je poročal č. g. Bittner, vendarle pozdraviti, ker zastopstva nasprotnih strank nikdar ne povedo odkritosrčno svojih grehov, kar se vidi posebej v patetičnih poročilih socijalnodemokratskih voditeljev njihovim strankarskim shodom. Vse seve na našem shodu ni šlo v redu. Dunajčanje so predlagali, da se od vsacega člana pobere na leto 4 kr. strankarskega davka v korist izvrševalnega odbora, ki potrebuje denarja vsaj za korespondenco. Prodrla sta slovenska delegata s predlogom, da se ta točka odstavi z dnevnega reda. Sklenilo se je redigirati program. Soglasno je bil vsprejet predlog, da se izvršuj najodličnejši boj napram židovstvu.

Z raznimi predlogi se je soglasno spopolnil poslovni red izvrševalnega odbora in prihodnjih strankarskih shodov. Sklenilo se je, da se odpravi dosednji posvetovalni svet poslancev, ki so imeli odločilen glas pri posvetovanjih odbora, pa da se namestu tega da meščanskemu zastopstvu pravico odposlati k posvetovanjem svoje zastopnike brez glasovalne pravice.

Dalje se je sklenilo, da se društva, ki niso naznanila svoje ustanovitve, ne podpirajo od stranke. Vsprejet je bil predlog, naj se izvrševalni odbor posvetuje o ustanovitvi splošnega društva avstrijskega krščanskega ljudstva po vzgledu »katoliškega Volksvereina« v Nemčiji. Predlog »Slov. kršč. soc. zveze« se

je izročil novemu izvrševalnemu odboru. Predlog zahteva, da se programi posameznih organizacij v socijalnem delu spravijo v popolno »oglasje«, v ta namen je treba skupnega vodstva, posebej v svrhu ustanovitve in vodstva starostne in in invaliditetne zavarovalnice, v svrhu ustanovitve delavskih hranilnih in kreditnih zadrug, v svrhu organizovanja zborovanj o skupnih akutnih vprašanjih in v svrhu podpore kršč. socijalnega časopisja. Pri volitvi strankinega odbora je pokazal g. Štefe na slovensko krščansko-socijalno organizacijo. Vsprejel se je predlog, da se izvoli za Slovence poseben zastopnik.

»Slovenski Narod« ta veliki in učeni liberalni socijolog, se jezi, da so se vdeležili tudi slovenski delavci po svojih zastopnikih strankarskega kršč. soc. shoda na Dunaju. Ta veliki socijolog hoče videti v tem naravnost menda slovensko-nemško zvezo. Toda počasi vi gospoda protektorji »Tavčarjevih notranjskih in drugih oderuhov«, ter zavezniki kranjskega nemštva. Pomedite najprvo izpred svojega praga gnoj, potem razpohavajte se le naš pezdil. Vsak trezen in pameten človek, ki opazuje svetovne dogodke, vé, da socijalnega vprašanja nobeden, tudi največji narod, sam zase rešiti ne more, ker je socijalno vprašanje svetovno vprašanje. Valed tega mora vsak prepričan socijalec delati na to, da pridobiva kolikor mogoče največ zvez in somišljenikov v vseh narodih celega sveta. Zato tudi mi kršč. socijalci v dosego spremembe socijalnega reda sedanje družbe iščemo zaveznikov prav tako, kakor drugi istega mišljenja v to svrhu iščejo zveze z nami. Ako

LISTEK.

Palčkova povest.

Spisal Demofil.

Hladen večer je objemal našo malo dolinico. Sedel sem v svoji tihi sobici in pušil dišečo cigaretko. Prav prijetno mi je bilo in zibal sem se v sladkih sanjah, kako prijetno je bilo, ko sem se skakljal po domaćih bregovih in užival nekaljeno, blaženo srečo ne-skrbnih mladih let...

Tu pa me vzdrami iz sanj rahlo trkanje na okno.

Pogledam in — ah, res, čisto sem že pozabil na svojega ptička! Moj mali palček je prišel zopet domov, da ga spravim v kletko in, da jutri spet veselo sfiči med svet. Takoj mu odprem okence, mu nastavim kazalec leve roke, in koj je priskakljal nanj.

A danes je bil ves drugačen kot pa druge dni. Njegovo očesce, ki je po navadi tako

nedolžno, nežno, ljubeznjivo in smehljaje zrló vame, bilo je danes otožno, medlo, kalno. Zdelo se mi je, da mu je privrela solzica in mu trepetaje lesketala v očesu. Revček, sem vzdihnil, in ga pobožal po njegovem mehkem perji. On pa je žalostno nagnil svojo glavico, odprl ljubki kljunček in mi začel tožiti svojo bol...

»Oh, prijatelj, ko bi ti vedel, kaj se vse godi v našem selu! Res malo je, a pretrpeti mora gorja več kot celi svet.«

»Kaj te je tako ganilo?«

»Ne morem ti zamočati, ker boli me preveč v mojem čutečem srcu.«

»Da, rad ti verjamem, kajti blaga duša ti bije v prsih.«

»Pusti to in poslušaj mojo žalostno, res bitko povest. Morda potem ti kaj pokažeš svetu skeleče rane telesa našega sela. Meni ni mogoče, saj veš kaj premorem jaz uboga stvarica, jaz revni ptiček na tem velikanskem svetu! Poslušaj torej in zapiši si jo globoko v dno svoje duše!«

Počakal je malo, pogledal me zaupno s svojim tožnim očesom, potem pa mi je pripovedoval dolgo, dolgo povest. Zares ginjen sem bil, in gorke solze sočutja so mi tekale po licu in moja duša se je obrnila proti nebu, gori, odkoder pride pomoč v stiskah. In dal Bog, da bi bila moja prošnja uslišana, potem pa bom najsrečnejši človek na svetu!

Ne morem vam, dragi bravci, navesti vseh podrobnosti, ki mi jih je našteval moj mali ptiček, ampak zadovoljiti se bodele morali z mojim okornim pripovedovanjem. Škoda, ker mi ni dal Gospod Bog zgovornejšega jezička in spretnejšega peresa! Toda zadovoljen moram biti s tem, kar imam. Vi pa berite palčkovo povest in — premislite jo!

V cerkvi pri sv. Trojici je udarila ura ravno pol petih. Jaz pa sem se preletaval po bregovih našega potoka in lovil vam nadležne mušice, ki so rajale nad vodo. Ej, dobra malica je bila! Jaz ubogi ptiček, prijatelj, sem imel za malico meso, a delavci iz

hočemo, da se pomaga gospodarsko zatiranim stanovom, moramo zasnovati skupno svetovno kršč. soc. zvezo. To bo nam v toliko lažje, ker nas po celem svetu veže vže bratska vez krščanstva. Čudno je to, da se »Narod« radi tega zadira v nas kršč. socialce, mej tem, ko socialne demokrate pušča v miru. In vendar kaka razlika je v narodnostnem vprašanju med nami in socialnimi demokrati. Mi navdušujemo naše delavstvo h narodni zavesti, socialni demokratje širijo mednarodnostno mlacnost in renegatstvo z njihovo judovsko mednarodno idejo. Krščanski socialci smo samo socialno mednarodni, ker je gospodarski boj v vseh narodih, naperjen proti zakonitemu izkoriščanju delavskih stanov, po kakoršnem koli kapitalističnem sistemu. Judovsko liberalni kapitalizem s svojimi milijardami kapitala, je osušil sebi milijone človeških bitij, ki sedaj pomnožujejo milijarde zlatemu teletu, sami pa trpe pomanjkanje. Vničuje se mala obrt, ki je vsvarjala toliko samostojnih ljudi in jih tudi pošteno preživela. Kmetu poje boben in njega posest prehaja v roke bogatega tujca — juda, oziroma oderuha. Temu se je treba ustaviti z združenimi močmi, zato smo poslali tudi slov. kršč. socialci svoje zastopnike na Dunaj, z naročilom, naj sklenejo z njimi zvezo za resno socialno delo. Pri tem smo jim pa tudi naročili, da priporočajo nemškimi somišljenikom, da je potreba v Avstriji narodnostnega miru na podlagi enakopravnosti vseh narodnosti. Dosegli so slovenski zastopniki to, da so se uvaževali vsi njih nasveti in predlogi. Doživeli smo tudi, da je dunajski zupan dr. Lueger nazdravil še posebej Slovincem s: »Hoch Slovenen (živili Slovinci) kar Svegel se ni nikdar storil, kar je v Tavčarjevi liberalni zvezi.

Da se »Narod« zaradi tega jezi, je le dokaz, da se nas boji, in da je v službi onih, ki bi radi vtopili v žlici vode krščansko socialno misel, katera trga raz obrazov framazonov njih binavske krinke, in jih kaže ljudstvu tako, kakoršni so. Slepništvo, nesramnost, laž, oderuštvo, obrekovanje, častikraja, vse, vse se je združilo pod krinko liberalizma, da vgonobi pošteno delo. Toda upajmo, da končno zmaga vendar le resnica, zato pa krščanski socialci skušajmo okrepiti našo organizacijo, ji pridobiti novih delavskih moči, ne zmenec se, kako tulijo psi in volkovi. »Narod« pa naj bode uverjen, da njega ne prašamo nikdar za svet ne v narodnem in

ne v socialnem oziru, dokler bo stranka, katero glasilo je, v zvezi doma z Nemci in bo zagovarjala oderuhe. Basta.

Ali so krščanska načela socialna?

Največja budalost, ki se dan za dnevom slšši od nasprotnikov krščanstva, posebno pa še od socialnih demokratov, je trditev: krščanstvo vzdržuje ljudstvo v neumnosti, nevednosti in v slepoti, da ne more videti resnice in se povspeti do boljših socialnih razmer. To trditev socialna demokracija namenoma razširja med ljudstvo, da s tem blati krščanstvo in vse, kar je s krščanstvom v zvezi. Ako pomislimo, da nas katekizem uči ljubezni do bližnjega, da se nam v njem zapoveduje storiti vse, kar more koristiti drugemu človeku, in da se najstrožje prepoveduje škoditi kakorkoli svojemu bližnjemu, potem nam je neumljivo, kako more kedo s socialnega stališča nasprotovati krščanstvu. V desetih božjih zapovedih je dana podlaga popolnemu družabnemu redu. In ko bi ljudstva te zapovedi dejansko praktično izvrševala, potem bi ne moglo biti izkoriščevalcev in ne izkoriščancev, vladal bi najlepši red in zadovoljnost. V desetih zapovedih ni nobene disharmonije marveč služi soglasno cel sestav jednemu edinemu namenu — osrečiti človeka, seveda ako ta sam hoče. Kaka razlika med desetimi zapovedi in marksizmom, ki nasprotuje zdravemu razumu in samemu sebi. In vendar si upajo zaručati socialni demokratje trditi, da je krščanstvo nesmisel. Kako oostro sodi krščanstvo zatiranje revežev, se razvidi iz tega, ako si pokličemo v spomin poglavitne grehe, med katere se štejejo: napuh, lakomnost, nečistost, nevoščljivost, požrešnost, jeza in lenoba. Vse to, kar se tukaj kristjanu prepoveduje pod smrtnim grehom, je brez dvojbe v veliko kvar socialnemu redu. Napuha poln človek zaničuje vsakega, o katerem meni, da ga sme zaničevati. Nečistniki kvarijo svet, zapravljajo premoženje in zdravje, nevoščljivci ne privošči drugemu človeku niti dobrega imena, vse bi imel najraje sam. Požeruh se poslužuje vseh sredstev, da na račun drugih masti svoj trebuh, ne zmenec se, ali imajo drugi kaj ali nič. Jezen človek je dostikrat zver, katera potre in pohodi vse, kar mu pride pod roke, je toraj obče nevaren.

Zato naj v tem kroti vsak samega sebe, da varuje s tem bližnjika in sebe nesreče. Lenuh je v nadlego in pohujšanje vsem ljudem. Zatiranje ubožcev, vdov in sirot pa je naravnost greh zoper sv. Duha. Iz tega pač lahko razvidimo, da je krščanstvo res pravi socializem in katoliška cerkev nositeljica in vršiteljica njegova. Da je temu tako, pričajo veličastne naprave in vstanove katoliške cerkve, po katerih se vzgaja, izreja, zdravi, poboljšuje, preskrbuje in čuva milijone ubogih in nadložnih ljudi raznih ver in narodov. Te vstanove in zavodi se vzdržujejo večinoma po dobrohotnosti krščansko prepričanih ljudi, brez državnih, občinskih ali deželnihi podpor. Ako pomislimo še to, da ravno v kat. cerkvi zataji toliko naobraženih ljudi samega sebe in se žrtvuje v smrtni nevarnosti za svojega bližnjega, po dalnjih krajih na misijonih med različnimi divjaki, potem moramo dobiti prepričanje, da je krščanstvo po svojem bistvu in dejanju res socialno. Toda kar nasprotniki krščanstva marze, ni toliko socializem, pač pa Bog, na katerem sloni vse delovanje krščanstva. Ker pa ljudje zametujejo Boga, je gotovo, da zametujejo tudi njegove zapovedi, toraj božji družabni red na zemlji. Krščanstvo nas uči, da bomo na tem in onem svetu srečni, ako bomo spoštovali božje zapovedi. Da je to res, lahko vidimo z lastnimi očmi in premostrimo z lastno pametjo. Ako se pa vstavljamo božjim zapovedim, bomo nesrečni tu in večno. Kako res je to, pač vsi čutimo. Odkar ljudje ne poznajo več Boga, tare in pritiska ubostvo čimdalje širje vrste ljudstva. Pohlepnost po blagu in vzivanju se čimdalje bolj širi, brat se čimdalje manj meni za brata, prijatelj pozna prijatelja samo za denar. Ljubezen in sočutje zginja iz človeških src, mesto teh pa se vgojezuje srd in želja po maščevanju. Stiskanci s kletvino in ardom vzdigujejo svoje pesti nasproti bogatim lenuhom in mogotcem, ti pa delajo naklepe še bolj okleniti in še bolj stiskati preizpravno rajo. Zakonodavstva so obnemogla in nemo zro prizore, ki se vedno ponavljajo. Z eno besedo: odkar nima krščanstvo več veljave v javnem življenju, zavladao je gorje. To nam je jasen dokaz, da je krščanstvo k človeški sreči na zemlji nujno potrebno in da krščanstvo brani v sebi edino pravi socializem. Kadar nad sedanjimi zmotami zmaga zopet krščanska ideja, takrat bo rešeno tudi socialno vprašanje.

bližnjih delavnic, ki so se prišli malo hladit k potočku, niso imeli mesa, ampak sub kruhek in pa, kar me je najbolj zbolelo, žganje! Ej, prijatelj, mnogo sem že izkusil in nešteto kotov sem že pretaknil, tedaj dobro vem, kaj je žganje! Mnogo, mnogo ljudij je že spravilo pod zemljo že v zgodnji mladosti. In delavcu, ki je ves utrujen, zdelan, da se komaj pokonci drži, škoduje žganje še bolj. Vaš človeški drob je jako slab — to sem slišal od starih ljudij — in žganje ga mora popolnoma požgati, ugonobiti! No malo, pravijo, ga je že dobro, samo žganja je tudi takoj — preveč.

Sedeli so nekaj časa ob vodi in jaz sem jih opazoval. Bože mili, njih blede, udrti in koščeni obrazi! Zatrepetalo mi je srce.

Njih pogovori so bili o zaslužku. Kakor sem izprevidel, je ta jako pičel in boren in še tega si morajo priboriti s trudom, ki presega slabotne človeške moči!

Le pomisli, neki delavec je pripovedoval: »Trudim in potim se, kakor vi vsi, cel

božji teden in zaslužim bore štiri godinarje in s temi naj preživim in oblačim sebe, zeno in družino! Vsak dan zjutraj ob štirih vstanem in delam celi dan do sedmih zvečer, no ob jedi se za par minut oddahnem, pa še tedaj le toliko, da pouzijem malo žgancev ali pa jesprena. Mesa si tako ne morem knpiti. Pa saj se še oni, ki ga jedo, pritožujejo, da smrdi kakor bi bilo dihorjevo, ker naš mesar kolje tako le same — mrkače.«

»Za ves svoj trud pa dobim koncem tedna te male s krvavimi žulji zaslužene krajcarje. Tovariši, tovariši, tako ne moremo več živeti! Ko bi človek vere ne imel, takoj skočim v Savo. Vera, ta nam je še edina tolažnica v naših žalostnih dneh trpljenja. Bo ja Bog dal, da se zboljša naše stanje, da bi manj trpeli in malo več zaslužili. Ob takem pa, kakor je sedaj, ne moremo dalje obstajati«...

Govorili so še nekaj časa, a jaz nisem mogel poslušati, ker preveč me je bolelo srce, ki je čutilo, v kakšni neznosni bedi so naši poštenci, vrli in verni ljudje. Preletel

sem se dalje in sedel na prijetno dišeči bezeg, ki raste poleg kamnitega perilnika.

Lahko veš, v kakšne misli sem bil zatopljen, da še takoj zapazil nisem, da sta se približali dve ženišči. Njiju jezička sta klepetala kakor mlinska kolesa, kedar je dosti vode. Vjednomer sta drezali druga drugo s komolci. Res, gotovo važen predmet jih je vpietel v tako živahen pogovor!

Ujel sem tako kar mimogrede par besedi, vsega tako nisem mogel spraviti v svojo majhno glavico, saj me še od tega, kar sem slišal boli tako, da se bojim, razpočila mi bo...

»... No, no! Ali ste ga videli opoldne, ko je peljal žeblje k Lipetu?«

»Kaj tja jih je peljal?! Ljuba moja, kdor pri nas dela, ta ne sme drugam delati! Bom že vse povedala njemu še danes. In takoj jutri ga bo odpodil, če ga mi pa ne odpodi, potem mu že pokazem! Ker pri nas se bo plesalo, kakor bom godla — jaz! Ha, ha!«

Potrkala se je moško po svojih prsih.

Socijalne zadeve.

Nekaj o društvih. »Glasnik« je večkrat že kaj poročal o pomenu in namenu strokovnih društev na Angleškem, v Belgiji in iz drugih krajev. Naj priobči se danes malo podatkov. — Organizacija »Trade Unie« je dosegla v vseh državnih tvornicah in velezavodih angleških lordov osemurni delavnik, spodobno plačo. Noben podjetnik, tvornicar, ravnatelj ali upravitelj državnih zavodov ni opravičen po obrtnem redu in sklepu, tičočem se T. U., vzprejeti delavca kar sam. Vsak sef se mora obrniti na strokovno društvo in tam prositi za delavce, ki mu mora T. U. preskrbeti. Ako prestopi v tem slučaju tvorničar postavo, je kaznovan ravno tako, kakor strokovno društvo, ki ni izvršilo svoje dolžnosti.

Angleške »Trade Unie« podpirajo agitatorje, ki so zaradi svojega socijalistično — agitacijskega delovanja izgubili delo in zaslužek. Potem je dobro znano, da imajo ta strokovna društva velikansko premoženje in da večinoma ta društva pošiljajo inozemskim štrajkovcem ogromne svote denarja v pomoč.

Druga značilna lastnost strokovnih društev je, da so dosegli večinoma delavci osem ali deveturni delavnik, da delajo delavci v delavnicah polagoma in si zaslužijo toliko, da se lahko složno prežive s svojo rednino vrad. Angleški delavec ni zadovoljen s kavo in kruhom kot poljski, nemški, češki, naš itd. niti s kako podzemsko luknjo ali podstrešno lino. — On mora imeti v severozapadnem delu Londona ali pa blizu na kmetih samostojno hišico s 4 sobami in vrtom in za živež trikrat na dan meso in pivo.

Strokovna društva so si napravila že velikansko premoženje. Sedaj imajo v svojih rokah 1400 kooperativnih konsumnih in produktivnih zadrug, ustanovljenih po načelih novega kooperativizma, šest velikih in nekaj manjših prevoznih ladij. Anarhistični pisatelj knez Peter Krapotkin, ki je pred nekoliko leti načeloma nasprotoval angleškim strokovnim organizacijam Trad unionističnim, je povedal lansko leto na javnem zborovanju anarhistov in revolucionarjev socialistov v New Yorku in v Londonu, da bode v bodočnosti proizvodnja in posredovanje blaga sploh prišlo v roke strokovnim društvom — Trade Unijam. In angleški neodvisni socialist in izborni organizator Tom Marm pravi: brz ko

Prav, prav imate. Gospod je še predober s temi pijanci.

»Pa še nekaj! V prodajalno se mi pa le redko kedaj prikaže, da ne bi rekla, da pri nas nič ne vzame. E —, treba bo drugače, kakor včasih: Če ne bo k nam v štacuno hodil, pa tudi — dela ne dobi! Tako!...

Jedna je začela prati in udrihati s perilom po perilniku, da nisem mogel več razumeti njiju govora. Govoriti sta pa jeli tudi bolj tiho in skrivnostno, da nisem slišal, čeprav imam jako tanka in dobra ušesca. No pa saj sem tako dosti slišal, še preveč!

* * *

To vam je palčkova povest. Storil sem svojo dolžnost, da sem vam povedal, ker me je tako milo prosil. Če pa kdo kaj ne verjame, naj pride k nam in prepričaj se bo, da je vse bitka resnica, kar je ovohal moj palček. Povem mu le kar naprej, da bo še kaj več videl in slišal, ako bo le hotel. In ne bo mu treba k temu orlovih očij in oslovih ušes!

organizovano delavstvo spozna, da je ono odločujoč čimtelj v vsej produkciji, in ko spozna svojo nezavednost, na katero zidajo angleški kapitalisti in lordi svojo politično moč v političnem in svobodnem življenju, tedaj šele ne bodo več na Angleškem bogatini umirali, ker so bili presitu, ne bodo več delavci umirali, ker so bili izstradani.

Poleg Angleške vidimo Holandsko in Belgijo. Dve mali deželici, kjer so strokovne organizacije v najlepšem cvetu. O holandskih društvih lahko omenimo, da stejejo med svojimi člani največ »krščanskih« anarhistov, »tolstojevcev«, ki kaj živahno propagirajo načela kooperativnega socializma in ki po vseh večjih industrijskih mestih ustanavljajo konsumna in proizvodna društva.

Belgijski delavci, organizovani v strokovnih društvih, imajo blizu 500 kooperativnih konsumnih in produktivnih zadrug. Tu imenujemo le delavsko pekarno, ki speče na teden 120.000 blebecv kruha in ima svoj mlin, ki daje moko samo delavski pekarni. Omenjamo še črevljarsko konsumno društvo, ki ima svojo jirharno, kjer se strojijo kože samo za to zadrugo.

Strokovna društva v Belgiji imajo v vsakem mestu svojo društveno gostilno, »Maison du Peuple« zvano, kjer so centralizirane vse strokovne organizacije stranke. Belgijske kooperativne zadruge dajejo večji del svojega dobička socijalno — politični agitaciji.

Belgijska društva strogo kritikujejo tamonjski anarhisti in revolucionarni socialisti, ker smatrajo kooperativni socializem za umetno vzdrževanje življenja današnje družbe. Vkljub temu pa priznavajo pravilno upravo teh društev, česar pa ne moremo trditi o konsumnih socijalno — demokratične stranke na Nemškem, zlasti na Sakskem in posebej v Drazdanih in okolici, kjer »sodrug« derejo v konsumnih prodajalnicah svoje odjemalce gorji nego zasebni kapitalist veletrgovec in kjer upoštevajo »sodrug« matadorji samo svoj žep.

In če pregledujemo to strokovno gibanje še po drugih dezelah, pokaže se nam končno isti rezultat: delavci svojih zahtev doseči ne morejo, dokler se združeno zanje ne potegnejo. Najboljši pripomoček, navodilo do tega je strokovna organizacija, katere na Slovenskem še dolgo ne znamo uvaževati tako, da bi dosegli vsaj nekaj podobnih uspehov kakor so jih Angleži, Holandčani in Belgijci. Vsi so še vselej zmagali, posameznik nikoli.

Osnova postave o posredovanju dela, katero je izdelal prof. dr. Michler in predložil nem. drž. zboru, se glasi: 1. Posredovanje dela je panoga javne uprave in naj je v prvi vrsti vrši država in njeni organi. Uradnike naj nastavlja in plačuje država. 2. Stroški zadenejo državo, vendar pa morajo občine preskrbeti potrebne prostore, njih upravo, kurjavo in svečavo. 3. Občine morajo sodelovati pri izvrševanju tega zakona. 4. Državni zavodi za posredovanje dela so: povpraševalnice po delu, deželne komisije pri političnih deželnih uradih in centralni urad. 5. Povpraševalnice po delu naj se ustanove za vsako okrajno ali pa sodnijsko okrožje, navadno s sedežem v njegovem glavnem mestu. One prav za prav posredujejo delo. Sestavljene so iz upravnega odbora, katerega funkcije so častne, in iz zavoda samega. 6. Deželna komisija pri političnih deželnih uradih je posvetovalni organ centralnega urada v vseh vprašanih organizacijah; ona naj posreduje dotiko osrednjega zavoda z upravnimi uradi sploh ter dotiko s povpraševalnicami posebej; daje naj svete

o potrebi zasebnih povpraševalnic po delu naj skrbi, da se odstrani nesoglasje med ponudbo in potrebo dela z vzajemnejšo dotiko povpraševalnic. 7. Centralni zavod je trgovsko ministerstvo v soglasju z ministerstvom notranjih in poljskih del. Ono ustanavlja, vodi in kontrolira državne povpraševalnice in skrbi kot najvišja instanca, da se izvršijo predpisi postave; izdeluje vzorna pravila, daje pojasnila in svete o podanih pravilih, pregleduje posamezne zavode, skrbi, da se v celi državi uredi ponudba in potreba dela, in goji statistiko o posredovanju dela. 8. Upravni odbori povpraševalnic so sestavljeni po načelu paritete, t. j. v njih so jednako zastopani delavci in delodajavci. Predsednika pa imenuje minister trgovskih del v soglasju z ministrom notranjih in poljskih del in po zaslišanju deželne komisije; člani odbora se volijo, in sicer voli vsaka skupina svoje člane; upravni odbor naj neposredno nadzoruje povpraševalnico, naj izdava delavski red, ki pa ga mora država odobriti; naj sestavlja proračun povpraševalnice, kateri je istotako podvržen državni odobritvi; naj normira prispevke in daje letno poročilo osrednjemu zavodu. 9. Pri štrajkih odločuje upravni odbor, ali naj se ustavi posredovalno delovanje za dotični zavod ali za dotično strokovno panogo ali ne. 10. Posredovanje je splošno, obseza vse vrste služb in dela. Vrši se brezplačno. Ni delodajavec, ni delavec ni primoran posluževati se povpraševalnice. 11. Za posredovanje dela, izvrševano kot obrt, vpelje se primorana koncesija in stroški nadzor. 12. Ako občine napravijo povpraševalnice, odgovarjajoče navedenim predpisom, lahko prevzamejo nalogo državnih povpraševalnic in država jim dá subvencijo. Isto velja o društvenih povpraševalnicah. 13. Občine fungirajo kot pomočni organi okr. zavodov, seveda le v prenesenem delokrožju. 14. S to postavo se ne oporeka pravici posameznih dežel, ustanavljati in upravljati lastne povpraševalnice po delu.

Naša organizacija.

Delavske stavbene zadruge.

III.

Zagorje.

Upali smo, da bomo lahko mirno in stvarno nadaljevali o stavbenih zadrugah. Pa prišel je zopet sokolski učenček z učnimi pomisleki v Rodoljubčku, in na vsak način hoče dokazati, da mi »farbamo« in da je naša zadruga ustanovljena na »klerikalni podlagi«.

Slavni dopisnik, ki ima pač par razredov Topliške univerze, proglasi se za jurista (!) in dokazuje svojo trditve z — državnim zakonikom v roki. Piše: »Če bi ne bilo »stavbinsko društvo« na »katoliški podlagi«, ne bi veljal za njo tudi ministerski ukaz z dne 13. aprila 1868. št. 1307, da velja tudi za »katoliška društva« zakon z dne 15. novembra 1867. l. št. 134. drž. zak. To se pravi farbati ljudstvo. Res farbate sebe in vaše »matadorje«! V zadnjem »Glasniku« sem vas moral učiti sestevati in odštevati, danes pa si zapomnite, ljubi otroci-juristi, da naše »stavbeno društvo« registrovana zadruga z neomejenim jamstvom ni potrjeno od politične oblasti, ampak od deželne kot trgovskega sodišča in nima nič opraviti ne z vašim minist. ukazom, ne s postavo od 1867. leta, ampak s postavo od dne 9. aprila 1873. Dalje pripoznate vi in slavno uredništvo, da je katoliško isto kot klerikalno! Dalje so bile vse stranke povabljene na ustanovni shod. Tudi sokolska gospoda je poslala svoje »špijone«. Zakaj pa takrat niste v svoji ljubezni do ubogega

delavca protestirali proti ustanovitvi in farbanju in izkoriščanju delavcev, oziroma zakaj se niste potezali, da bi bili izvolili v predsedstvo Vašega starosta, ki bi bil rad v vseh odborih in predsedstvih? Sicer pa če pregledate sedanji odbor „stavbene zadruga“, vidite v njem izmed šestih samo dva iz „kat. delavskega društva“. Torej ni bilo treba našega predsednika prav nič farbat, da zadruga ni ne liberalna ne klerikalna, ker mi imamo važnega posvečevanja. Poleg tega se pa niti on niti drugi kot pametni in skušeni moške ne puste od nikogar farbat, najmanj pa od takih budalastih dopisov kot so vaši. Naravnost nesramno pa je pisati: „Naše delavsko stanovanje ni v takem slabem stanju, kakorlika in kakor ga je že slikal naš kapelan v „Glasniku“. Vi, ki imate kljub par razredov vaše izobrazbe boljše in lepše stanovanje, kot Zagorska kaplana, gotovo v delavskem stanovanju še nikoli niste, ker se sramujete govoriti z navadnim delavcem! Ali mi koga silimo v našo zadrugo? Očitajte, da nameravamo s tem pridobiti več glasov za občinske volitve! Liberalno budalo, ali ne veš in se ne spominjaš, da smo mi zahtevali (n. pr. pri ljudskem shodu pri Medvedu) in še vedno zahtevamo jednako, splošno, direktno, tajno volilno pravico v vse zbornice in odbore tudi v občinski in jo bomo tudi prej ali slej tudi dosegli! In to nezrelo otroče se drzne nas imenovati svojega kolego. Hvaležno odklanjamo vašo kolegijalnost. Poiščite si Čobala, da vas bo naučil dopise „kovati“.

No! Sicer ste nas pa menda ubogali že naprej. Saj ste mu naročali, kaj naj dene v „Rud. pr.“ Bil je tudi na Miklavžev večer najodličnejši gost s svojo rodbino v „Narodnem Domu“. Živela Zagorska liberalna narodnost in humbug pa še parkelj na vrhu.

Drobtine

Vseslovenski delavski shod se ne bode vršil valed želj, izraženih od raznih strani, o Božiču, nego dne 6. in 7. januarja prihodnjega leta. Prosimo delavska društva, da skoro določijo svoje zastopnike. Vse dopise vsprejema čast. gospod Luka Smolnikar, stolbi vikar v Ljubljani.

Družba sv. Cirila in Metoda nam je poslala izkaz doslih darov za čas od 15. sept. do 2. dec., katerega pa radi pomanjkanja prostora ne moremo objaviti. Pač pa ponatiskujemo tu poziv g. prvomestnika na Slovence:

Slovenci! Veliko narodnih podjetij nam gre v šibro radi nedoumetih razporov med rodnimi brati. — A eno svetišče, to je še nedotaknjeno: naša družba. Obili ti Vaši doneski pričajo, da je družba sv. Cirila in Metoda po vsem Slovenskem pri vseh stanovih enako priljubljena. Prisrčna Vam zahvala za to! A, rojaki, zopet letos razširjene šole v Trstu, v Velikovi in v bližnji nam prihodnosti nova šola na Muti — to treba Vašega podvojnatega požrtvovanja. Ob vsem tem so pa te dni zaželeli tudi še Mariborčanje vsaj 3 ali 4 razrede samostojne slovenske šole. Slovenski Maribor namreč v mestu in v predmestjih niti ne pozna slovenskih šol. Naša družba se ne straši nikakega novega narodnega dela. A Mariborska usoda je, Slovenci, v Vaših dorečljivih rokah. — Sklepajoč svoj drugi in zadnji očitni račun priporočam družbi sv. Cirila in Metoda g. profesorja Martina Petelin, ki je dejansko prevzel te dni družbino denarno. Učinite mu v njega težavnem poslu veliko bogatih dni. Oveselili bote tem potem njega; oblagodarili pa svoj rod! Prvomestnik družbi sv. Cirila in Metoda.

Javna predavanja se vrše v Katol. Domu vsako sredo zvečer ob 1/2 8. uri.

Družbinski večer priredi »Krač. soc. zveza« na svetega Štefana dan zvečer v Katoliškem domu.

Shod v Radečah. Socijalni demokratje so sklicali v nedeljo dne 10. t. m. javen ljudski shod v Radečah pri Zidanem mostu.

Neki sodrug Laharna, ki nosi na hrbtu že nad sedem križev in na glavi pobeljene lase, si z vsemi močmi prizadeva spreobrniti Radečane v socijalne demokrate, seveda ima mož pri tem poslu veliko smolo. To se je pokazalo posebno pretečeno nedeljo. Shod bi se bil moral vršiti popoldne ob 3. uri v Gmajnarjevi gostilni, toda gostilničar jim je odpovedal prostor. Dobili so družega, toda tudi tam so jim odpovedali, tako niso imeli ob določeni uri nobenega prostora za shod. Seveda bi jim kak drugi tudi ne bil nič koristil, ker je bil shod naznanjen pri Gmajnarju. Radečani so popoldne radovedno pogledovali na ulice, da bi zagledali socijalne demokrate. Toda tega veselja jim sodrug Kristan ni hotel narediti, ter raje ni prišel v Radeče. Sedaj je bil pa direndaj. Laharna je letal od gostine do gostilne in godrnal, da nima ne »kvartirja in ne govornikov.« »Kedo bo pa govoril, ko nobenega ni, nič več se ne brigam za kako stvar.« Radečani pa so nad njim zbijali svoje burke in ga dražili z vprašanji o shodu. Sicer so bili pa na shod dobro pripravljeni, socijalni demokratje (so v Radečah menda štirje) bi si bili shod brez dvojbe dobro zapomnili in brzkone bi ne prišli zopet na misel sklicevati v Radečah shoda. Ljudstvo ni tako neumno, da bi šlo na limanice agentom judovske socijalne demokracije.

Zagorje ob Savi. Dragi prijatelji v Laskem trgu. Prosim Vas, ne hudujte se preveč na našega Mihata! Veste, on se more pri Vas za nemčurje, pri nas pa za narodnjake potegovati in »sviga svagati«, pa kaj hočete, saj ste ga Vi nam v rejo poslali in sicer prav lačnega in zdelanega. Rojen je bil in gori je zrastel v Št. Pavlu v Savinski dolini. Popred je v Velenji pri Lappu »hunte laufale« in tako delo mu je šlo slabo od rok, ker je že takrat pripadal med tiste delavce, ki bi radi nič ne delali in kljub temu vedno mokro grlo in poln želodec imeli, toraj pri nas se je že preobjedel in tudi perje mu je novo zrastle, zatorej se spreminja kakor pav. Ako tedaj čivka, da je lačen, laže, saj ima pri našem konsulu 50 gl. mesečne plače: to je dvakrat toliko ko en premogar zasluži, pa še olja mu ni treba v jami žgati, in Brudergeld plačevati. Saj je pri nas javna ta tajnost, da od kar delavcem želodec meri, se mu prav dobro godi, kjer se osel valja, dlako pusti. Ali se mu je pa radi preneglega bega iz Laskega trga — malo zvrtele, vzlasti če se pomisli, da se je tam pri Vas, einigav z tajč — laskimi purgarji in na svoje narodne posebno poštne bratce popolnoma pozabil. Resnica je, da je on že sit, med tem ko naši delavci vedno še stradajo; vsak za se, Bog za vse, misli sam pri sebi Miha, na shodih pa drugače govori in farba. Pri nas doma pa se sedaj zopet vedno družijo z narodnimi glavami, s katerim so bili zelo v laseh. In celo Miklavžev večer je popolnoma pozabil, da je pri Vas reševal potapljačo se nemčursko barko in je šital najodličnejšega gosta med narodniki v Narodnem Domu. Resničen je pogovor: »gliha vkup striha«. Na zdar! Filip Fain.

Poštenost soc. dem. voditelj. Kako pošteti so soc. dem. voditelji, nam pripoveduje tržaški »Novi list« iz porotne obravnave Camber — Gerin. Gerinu se je dokazalo da je rabil društven denar in da so ga sodrugi preživljali, da je vlekel iz njih na vse načine denar. To morajo biti pač lepi ljudje. Delavci bodo pa vsaj iz takih skandalov razvidili, da so vendar le kaj boljega vredni kot socijalne demokracije.

Sodrug Kristan se jezi nad razumom, kar nam pričajo njegovi »Zarki in Snežinke«. Mi to Kristanu kaj radi verujemo, ker vemo, da normalno razviti razum ne more vsprejeti ali celo delovati za soc. dem. načela. Prisiljena reč pa vedno holi in zato nastane boj z razumom. Sicer nam pa Kristanov Pegaz podaja duševne hrane samo iz mlakuze prostozidarstva. Krščansko misleči ljudje ali družba mu je svetlobinska, greh pa nekaj naravnega, kar človek storiti sme. Po takih mislih pač ne more nikdar priti zlati čas svobode, ker v osudnosti, pohlepu, sploh v materiji brez vzvišenih nadmaterijalnih idej in resnic ni blazilnosti, kjer pa ni te, tudi ni svobode in sreče.

Jaz Ana Csillag

s svojimi 185 centimetrov dolgimi Loreley lasmi, dobila sem jih valed 14 mesečne vporabe svoje samoiznajdene pomade. To so najznamenitejše avtoritete priznale za jedino sredstvo, ki ne povzroča izpadanja las, povspesuje rast istih poživlja lasnik, povspesuje pri gospodih polno močno rast brk ter daje pri kratki vporabi lasem na glavi kakor tudi brkam naraven lesk ter polnost in ohrani te pred zgodnjim osivljenjem do najvišje starosti.

Cena lončku 1 gl., 2 gl., 3 gl., 5 gl.

Pošiljam po pošti vsak dan po pošti vsak dan, ako se

znesek naprej pošlje, ali pa s poštним povzetjem po vsem svetu iz tovarne, kamer naj se pošilja vsa narečila.

Ana Csillag,
Dunaj I. Seilergasse 5.

Mladenič,

20 let star, ki je dovršil V. gimnazijski razred, popolnoma zmožen slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, želi vstopiti v kako pisarno kot začetnik. Plača prime-na. Ponudbe pod A. P. na naslov „Glasnika“.

Podpisani usojam si slavnemu p. n. občinstvu, zlasti gospodom trgovcem uljudno naznaniti, da sem otvoril v Ljubljani

zavod za snaženje
stanovanj in oken.

Prevzemam v snaženje izložbena in sobna okna ter likanje sob. Tudi cele nove stavbe prevzemam v temeljito očiščenje, istotako tudi javne zavode in urade.

Čestita naročila prejemlje iz prijaznosti Jožef Mašek prodajalnica tobaka, Mestni trg št. 6.

V obilni obisk se priporoča

Peter Matelič,
Martinova cesta št. 81.

KATHREINER-
Kneippova
sladna kava.

Stare mamice, si misli

Ze tola sem izpricane izrazna primna h Bobovi Ravl. Pri živcnih, ercnih, želodcnih boleznih, pri pomanjkanju krvi etc. zdravniška priporočena. — Najpriljubljenejša kavinna pijača v stoletnočerni radovinah, okrasnica